

Granskningsyttrande - översiktsplan för Timrå kommun

Bakgrund

Timrå kommun har upprättat en kommunomfattande översiktsplan. Översiktsplanen är utställd för granskning enligt 3 kapitlet 12 § plan- och bygglagen (2010:900). Länsstyrelsen yttrade sig den 15 februari 2017 över samrådsversionen av översiktsplanen.

Enligt 3 kapitlet 16 § plan- och bygglagen ska länsstyrelsen under utställningstiden avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Detta granskningsyttrande utgör statens samordnade syn på förslaget och ska ingå som en del i den blivande översiktsplanen.

Av yttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Inledning

Kommunens översiktsplan är tydligt strukturerad och lättläst. Länsstyrelsen finner att fortsatt gäller kommunens planer; Vindkraftsplan, tillägg till översiktsplan och Söråker – Torsboda Logistikcenter, fördjupad översiktsplan. Övriga fördjupade översiktsplaner upphör att gälla.

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Riksintressen

Kommunikation järnväg - Ådalsbanan

En järnvägskorridor har tagits fram i ett gemensamt projekt, *Samordnad planering 3*, mellan Trafikverket, berörda kommuner med flera.

På hänsynskartan (R15) redovisas både befintligt utpekade riksintresse och den föreslagna avsmalningen. Det finns cirka 15 detaljplaner i Timrå och Sörberge inom den beslutade järnvägskorridoren. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska redovisa överenskommelsen mellan Trafikverket och

Timrå kommun, om att det ska ske samråd med Trafikverket när kommunen behandlar lovansökningar inom järnvägskorridoren.

Kommunikation flyg - Midlanda

Vid exploatering av området Unä 2, ska riksintresset för flyget tillgodoses. Samråd ska ske i tidigt skede med flygplatsen.

Kommunikation väg - E4

Länsstyrelsen anser att kommunen ska redovisa lämplig angöring till E4, för området Unä 7, Torsboda Syd.

Rennäring

Sametinget är den statliga myndighet som ska arbeta för att förbättra de svenska samernas möjligheter och länsstyrelsen anser att Sametingets synpunkter är viktiga att framhålla i en planprocess. Sametingets yttrande i tidigare skede biläggs i sin helhet detta granskningsyttrande, eftersom kommunen inte bemött tingets synpunkter. Vidare kan länsstyrelsen inte se att Timrå kommun haft samråd med aktuella samebyar.

Sverige som stat har ett långtgående ansvar för att värna sin ursprungsbefolkning, samerna. Vi ska enligt internationella konventioner och lagstiftning *främja* samernas möjlighet att *behålla* och *utveckla* sin kultur. En förutsättning för den samiska kulturen är en fungerande naturbetesbaserad rennäring. Samerna har också rätt till *inflytande innan* beslut som berör den naturbetesbaserade renskötseln fattas. Detta gäller myndigheters planerings- och tillståndprocesser som berör mark- och vatten inom renskötselområdet. Timrå kommun ligger inom renskötselområdet. Se vidare under rubriken *Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge. (LIS)*

Natura 2000

Det bör tydliggöras i översiktsplanen att Natura 2000-områden inte bara är en form av riksintresse utan är ett riksintresse. Natura 2000-områden utgör riksintresse enligt 4 kapitel miljöbalken.

Länsstyrelsen anser att det bör förtydligas att Indalsälvens delta är ett Natura 2000-område, men att gränserna är olika i relation till riksintresse naturvård. Det ska även tydligt framgå hur kommunen avser att tillgodose riksintresset Natura 2000.

Naturvård och Friluftsliv

Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att göra ett generellt ställningstagande i avvägning mellan riksintressen, till exempel att säga att riksintresset för friluftsliv alltid går före riksintresset för naturvård i Indalsälvens delta. Länsstyrelsen anser att det ska avgöras i varje enskilt fall beroende på vilka värden som påverkas av den nya markanvändningen, det vill säga vad som ska göras och på vilken plats som väljs för ny exploatering. Ofta kan de båda riksintressena samverka.

Kulturmiljövård

Kommunen anger att en del byggnader inom riksintresset Vivstavarv är i dåligt skick och kan behöva rivras. Länsstyrelsen anser att en antikvarisk bedömning ska göras avseende byggnaderna innan nya åtgärder vidtas på området.

I översiktsplanen anges; *Värdefulla miljöer och objekt ska bevaras så långt det är möjligt med hänsyn till byggnadernas skick och behoven av förändring.* Länsstyrelsen ställer sig frågande till vilka behov av förändring som avses. Inget förslag på ny användning framgår av översiktsplanen och därmed kan länsstyrelsen inte ta ställning avseende miljöpåverkan.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

MKN för vatten

Länsstyrelsen anser att kommunens skrivning med texten - *översiktsplanen får inte medföra att statusen för vattenförekomster försämras* - inte är tillräcklig i relation till vad Vattenmyndighetens åtgärdsprogram (åtgärd 6) anmodar kommunerna att genomföra. Kommunen behöver enligt åtgärdsprogrammet *genomföra sin översikts- och detaljplanering [...] så att den bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.*

Föreslagna utvecklingsområden för boende, näringsliv respektive LIS utgör potentiellt en påverkan på status för berörda vattenområden och därmed potentiella möjligheter att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Länsstyrelsen anser att det svårt att utifrån kommunens skrivelser i kapitel 5, miljökonsekvensbeskrivningen och bilaga 4 vara övertygad om att förslagen till utvecklingsområden verkligen inte försämrar status eller att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas/uppnås i de enskilda fallen.

Länsstyrelsen anser därför att frågan om MKN vatten, alltid ska lyftas i kommande lov, plan- och tillståndsärenden avseende ny eller ändrad markanvändning.

Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Länsstyrelsen anser att områdena Ula 1, Ula 2 och Ula3 samt Ula 16 inte är lämpliga för ny markanvändning eftersom riksintresse för rennäring berörs och samråd inte skett med samebyarna.

I samband med exploatering av utpekade LIS-områden ska kommunen visa att MKN vatten inryms.

Hälsa, säkerhet och risker för olyckor, översvämning och erosion

Säkerhet och krisberedskap

Länsstyrelsen finner det svårt att få en bild av vilka avvägningar kommunen gör kring just säkerhet. Avväganden kring olika aspekter finns på flera olika håll i översiktsplanen. Det försvårar att få en bild kring vilka avväganden kommunen gör i olika frågor. Riskanalyser nämns på sidan 27 respektive 29, risker med vattentäkter på sidan 32 och i kapitel 11.

Under rubriken *Klimatanpassning* tas risken för översvämningar från havet upp. Kommunen bör även ta upp samhällsviktig verksamhet och vilka avväganden kommun vill göra där. Normalt bör samhällsviktig verksamhet ha ännu större säkerhetsmarginaler än vanlig bebyggelse.

Risker i samband med exploatering i närhet till vägar

Länsstyrelsen anser att kommunen alltid i samband med planarbeten ska göra riskbedömningar avseende den nya markanvändningens innehåll/funktion. Riskbedömning alternativt riskanalyser får bland annat vara avgörande när avstånd till väg och järnväg bestäms.

Miljöfarlig verksamhet

Översiktsplanen lyfter frågan om var nya bostäder i närheten av verksamheter som hanterar kemikalier ska placeras. Länsstyrelsen efterfrågar kommunens tydliga viljeinriktning i detta sammanhang, vilket kan underlätta framtida planering. Det är inte riktigt tillfyllest att hänvisa till utfall i miljötillståndsprövningar.

Länsstyrelsen anser även att det är önskvärt att kommunen redovisar en viljeinriktning om hur planering i närheten av SCA Östrand ska ske. SCA Östrand hanterar idag giftiga gaser och andra farliga ämnen transporteras med bil till området och passerar områden mellan exempelvis E4 och SCA Östrand. Det finns även planer på att bebygga området väster om SCA Östrand med ett bioraffinaderi.

Länsstyrelsen efterlyser således kommunens viljeinriktning avseende utveckling av närområdet till SCA Östrand när det gäller bostäder eller annan bebyggelse. Det underlättar kommande planarbeten och bör ske oavsett vad miljötillstånden säger.

Buller

Länsstyrelsen finner att det saknas uppgifter i översiktsplanen om var buller kan utgöra ett problem och därmed också eventuella planerade åtgärder. Det saknas således en beskrivning av hur kommunen strategiskt avser arbeta med att begränsa buller.

Översiktsplanen ger liten vägledning för framtida arbete med detaljplaner. Kommunens utgångspunkt är att den som orsakar bullret är ansvarig för att åtgärda det. Kommunal planering anges inte som ett styrmedel. (Exempelvis finns möjligheter att på lång sikt begränsa biltrafik vid arbetspendling och utmed vissa stråk genom utbyggda alternativ som gång- och cykeltrafik och kollekttrafik på väg och järnväg).

Det anges i översiktsplanen att nya flygplan är tystare än äldre vilket innebär att ny bebyggelse kan planeras närmare flygplatsen. Länsstyrelsen anser att det stämmer att den tekniska utvecklingen går mot tystare plan. Men länsstyrelsen finner att detta kan motverkas av effekten om ett bränslesnålare startförfarande används. Flygplan med en mindre brant startvinkel befinner sig närmare marken under en längre sträcka, vilket påverkar bullerutbredningen. Länsstyrelsen anser därför att kommunen ska iaktta försiktighet, med hänsyn till osäkerheten om framtida flygplanstyper och startförfaranden, innan ny bostadsbebyggelse tillåts närmare flygplatsen än tidigare.

Ras- och skredrisker, översvämningsrisker

I samband med riktlinjer för markanvändning anser länsstyrelsen att kommunen ska identifiera och redovisa områden där det föreligger risk för översvämning vid höga vattenflöden, ras- och skred. Länsstyrelsen bilägger SGI:s yttrande där bland annat, metoder och viktiga länkar framgår.

Övriga synpunkter

Formalia

Länsstyrelsen finner det anmärkningsvärt att kommunen inte redovisar Sametingets yttrande i *Samrådsredogörelsen*. Inte heller framgår det om samråd skett med samebyar, vilka är aktuella för renskötsel inom kommunens markområde. Sametingets yttrande 2017-02-06 dnr 5.2.1-2016-1550 bilägges detta granskningsyttrande.

Kommunens *Samrådsredogörelse* redovisar inte heller Trafikverkets yttrande i samrådsskedet, avseende verkets egenskap som sakägare (infrastrukturägare för väg och järnväg).

Bostadsförsörjning

Under rubriken *Viktiga förhållningssätt och utmaningar* men även på andra ställen i översiktsplanen finns det skrivningar som berör mål med byggande och bostadsförsörjningens utmaningar.

Riktlinjer för bostadsförsörjning är så pass viktiga att de ska presenteras i ett eget dokument som också ska beslutas av Kommunfullmäktige. Enligt 1§ lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (SFS 2013:866), ska kommunfullmäktige anta riktlinjer för bostadsförsörjning under varje mandatperiod.

Riktlinjer för bostadsförsörjning kan alltså inte beslutas som en del av översiktsplanen. De antagna riktlinjerna som har betydelse för den fysiska planeringen ska vara underlag för de bedömningar som görs i översiktsplanen och som gäller bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.

Enligt §2 (SFS 2013:866), ska riktlinjerna minst innehålla följande uppgifter:

- Kommunens mål för byggande och utveckling av bostadsbeståndet
- Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål

- Hur kommunen tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen

Mål och aktiviteter i riktlinjerna ska utformas utifrån en analys där följande perspektiv ska beaktas: den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder, bostadsbehov för särskilda grupper och marknadsförutsättningar.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen anser att översiktsplanens beskrivning av hur jordbruksmarken ska bevaras är bra och genomtänkt. Det är till exempel en bra skrivning att byggnader ska lokaliseras så att negativa konsekvenser för jordbruket undviks samt att tomt och byggnader inte får ta värdefull och brukad jordbruksmark i anspråk annat än i mindre omfattning om inte särskilda skäl föreligger.

Länsstyrelsen anser därför att föreslagna Ubo som förutsätter att jordbruksmark tas i anspråk, till exempel Ubo 13 och 15, ska undvikas så långt som möjligt. Även mark som för närvarande inte brukas kan komma att behövas i framtiden och kan då lätt tas i produktion igen så länge den inte är bebyggd.

Framtida bergtäkter

Ett antal områden för framtida bergtäkter har markerats på en karta i Söråkersområdet. Länsstyrelsen anser att det ska framgå i riktlinjerna för täktverksamhet att trafiksäkra transportvägar och dess miljöeffekter ska redovisas i samband med täktansökningar.

Förorenade områden

Länsstyrelsen vill återigen informera om att det finns möjlighet för kommuner att söka bidrag från Naturvårdsverket för att sanera förorenade områden för att där kunna bygga bostäder. Kraven är att beslut om att påbörja detaljplanearbete finns, att föroreningssituationen är utredd, att en ansvarsutredning är gjord och som visar att det inte finns något ansvar för den del man söker bidrag för, och att bostäder byggs på platsen efter saneringen.

Länsstyrelsen anser det är önskvärt att tänkbara områden pekas ut i översiktsplanen.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal utgör ett formellt skydd och bör redovisas på den digitala kartan. Kommunen bör även beskriva skyddsformen. Länsstyrelsen bilägger Skogsstyrelsens yttrande, daterat den 4 april 2018, vilket även innehåller bland annat information samrådsplikt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Gång- och cykelvägar

Det är önskvärt att en gång- och cykelplan redovisas i översiktsplanen och att kommunen gör en prioritering av viktiga stråk som ska genomföras.

Deltagande; Per Molin, miljö- och viltförvaltning, Anna Bäckman och Frida Uebel samt Victoria Svedberg, miljöskydds-enheten, Mats Bäck, energi- och klimatstrategi, Helene Öhrling och Jonas Salmonsson, skyddad natur, Owe Kullerstedt, Johan Åkesson och Michael Thörne samt Viveka Sjödin, samhällsbyggnads-enheten, Martin Neldén, förvaltnings-enheten, Anna Ullberg, enheten för jordbrukarstöd och veterinär samt enhetschef för samhällsbyggnads-enheten Stina Pettersson.

Det här beslutet har fattats av biträdande länsråd Daniel Gustafsson efter föredragande av planhandläggare Åsa Björn, samhällsbyggnads-enheten.

Bilaga;

Sametingets yttrande i samrådsskedet 2017-02-06 dnr 5.2.1-2016-1550
Skogsstyrelsens yttrande daterat 2018-04-04, dnr 2018:1258
SGI: s yttrande daterat 2018-04-17, beteckning 5.1-1612-0709

Kopia via e-post:

Deltagande myndigheter
Deltagande handläggare